

Ecazkar dağları, qədim şəhərləri, termal bulaqları ilə dünyada tanınan Tacikistan Mərkəzi Asiyada Pamir dağlarının ətəyində yerləşir.

Qərbdə və şimal-qərbdə Özbəkistanla, şimalda Qırğızıstanla, şərqdə Çinlə, cənubda Əfqanıstanla həmsərhəd olan ölkənin etnogenezində soğdlar, ustruşanalılar, baktiyalılar, toxaristanlılar və sak tayfaları iştirak etmişlər. Ümumi sahəsi 143,100 kvadratkilometr olan ölkənin paytaxtı Düşənbə şəhəridir. Dövlətçilik ənənələrini və müstəqillik arzularını daim uca tutan xalqın rəsmi dili tacik dilidir. Tacikistan Ali Soveti 1991-ci il sentyabrın 9-da "Tacikistan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında" bəyanat və qərar qəbul etdikdən sonra həmin tarixdə hər il ölkənin müstəqillik günü bayram kimi qeyd olunur.

Tacikistanın əsas yeraltı sərvətləri gümüş, qızıl, uran (dünya uranının 4%-i), volfram, dəmir, sink, qurğuşun, boksit, sürmə, qalay və civədir. Fərqənə hövzəsindən neft və təbii qaz çıxarılır. Sənaye istehsalı alüminium, qurğuşun, sink, kimyəvi maddələr, gübrə və sementdən ibarətdir. Bundan əlavə, ipəkçilik, xalçaçılıq, dəri emalı və ayaqqabı istehsalı geniş yayılmışdır. Sərt kontinental iqlimin hökm sürdüyü ölkədə temperatur və yağıntılar hündürlükdən asılı olaraq dəyişir. Tacikistanın əsas çayları Amudərya, Sırdərya və Zərəfşandır. Tacikistan Orta Asiyanın ən mühüm su ehtiyatlarına malikdir. Ölkə hidroenerji ehtiyatlarına görə keçmiş SSRİ-də Rusiya Federasiyasından sonra ikinci yeri tuturdu. Ölkədə çoxlu sayda isti bulaqlar mövcuddur. Cənubda çaylar üzərində tikilmiş böyük bəndlər (Nürək, Raqun) dünyanın ən hündür bəndləri sırasındadır. Ölkənin inkişafında böyük rol oynayan Roğun Su Elektrik Stansiyası həyata keçirilən ən böyük layihədir.

Tacik xalqının tarixinin kökləri qədim dövrə, bəşər sivilizasiyasının meydana gəldiyi vaxta gedib çıxır. Adət-ənənələr bu günə kimi qorunub saxlanılıb. Təbiətə çox səbirli, cəsur, sadə, cəsarətli və inadkar taciklər gənc yaşlarından milli dəyərləri yüksək qiymətləndirir, çətinliklərin öhdəsindən layiqincə gəlirlər.

Min illik tarixə malik olan tacik mədəniyyəti milli geyimlərdə, rəqslərdə, musiqidə təzahür edir. Müxtəlif festivallarda onlara yerli mədəniyyəti parlaq şəkildə səciyələndirən idman oyunları da qo-

şulur. Tacikistan mədəniyyətinin ən möhtəşəm təzahürlərindən biri milli idman oyunlarıdır. "Buzkaşi", "Çavqonbozi" kimi atçılıq oyunları və milli güləş növü olan "Quştigiri" bu ölkədə çox məşhurdur. Tacik güləşini təkcə müxtəlif turnirlərdə deyil, festivallarda, hətta toylarda da görmək olar. "Quştigiri"də ən yaxşı döyüşçülərə "polvon" deyirlər ki, bu da tərcümədə qəhrəman deməkdir.

Uzun əsrlər boyu taciklər təbii və ekoloji cəhətdən təmiz xammaldan parçalar, qablar, xalçalar, musiqi alətləri, zərgərlik məmulatları və s. yaradan sənətkarları ilə məşhur olmuşdur. Tacikistanda qədim sənətlər hələ də xalq sənətkarları sülalələri tərəfindən nəsilən-nəslə ötürülür. Tacik xalq sənətinin ən qədim növü toxuculuqdur. "Toki" və ya "kallapuş" adlanan kiçik baş geyimləri həm kişilər, həm də qadınlar arasında çox yayılmışdır və ölkənin bölgəsindən və şəxsin statusundan asılı olaraq müxtəlif naxışlarla bəzədilir. Geyimlər pambıqdan, ipəkdən və ya bu materialların qarışığından tikilir ki, bu da "aloça" adlanır.

Ölkədə tarix və mədəniyyət abidələrinin yenidən qurulması və bərpasına ciddi diqqət yetirilir. Müasir dövrdə keçmiş irsin elmi cəhətdən öyrənilməsi, milli xalq dəyərlərinin, adət-ənənələrinin, tarixi abidələrin qorunması xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bəşər mədəniyyəti xəzinəsinə böyük töhfələr verən taciklərin ən qədim incəsənət abidələrindən biri Şərqi Pa-

TACİKİSTAN

ləsinin başlanğıcı 29 may 1992-ci ildə qoyulub. İki ölkənin dövlət başçılarının və digər yüksək səviyyəli rəsmi şəxslərinin qarşılıqlı səfərləri müqavilə-hüquq bazasının formalaşmasına, münasibətlərin müxtəlif sahələr üzrə inkişafına şərait yaradıb.

Azərbaycan ilə Tacikistan münasibətləri keçmiş SSRİ-nin tərkibində müttəfiq respublika olan dövrdə formalaşmış. Tacikistan və Azərbaycan münasibətlərinə xüsusi dəyər verən ümummilli lider Heydər Əliyev hələ Sovet dönmində taciklər üçün həyat əhəmiyyətli "Nurek" Su Elektrik Stansiyasının tikintisini dəstəkləmişdir. 10 dekabr 1997-ci ildə Heydər Əliyev Tehranda İslam Konfransı Təşkilatının üzvü olan ölkələrin rəhbərlərinin VIII Zirvə toplantısı zamanı da Tacikistan prezidenti Emoməli Rəhmonla görüşündə hər iki gənc müstəqil respublikanın nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarda bir-birinin mövqeyini daim müdafiə etməsinin böyük əhəmiyyət daşıdığını vurğulamışdır.

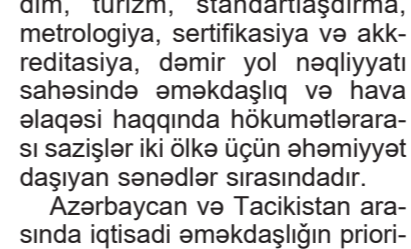
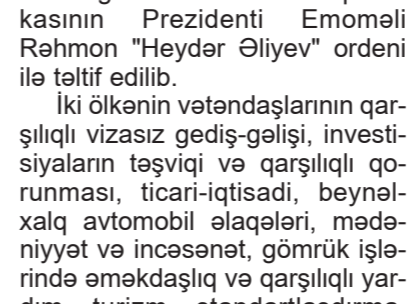
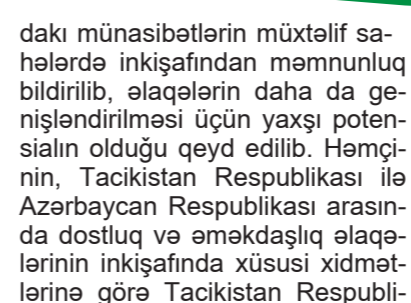
Heydər Əliyev kursunun layiqli davamçısı, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 2007-ci il martın 15-də Tacikistana ilk rəsmi səfəri də ikitərəfli münasibətlərin müxtəlif sahələrdə genişləndirilməsinə zəmin yaratmışdır. Tacikistan Prezidenti Emoməli Rəhmonla təkbətək görüş zamanı iki ölkə arasında bir sıra sahələr üzrə 11 hökumətlərə rəsmi sənədlər imzalanıb. Həmin il avqustun 13-də Tacikistan Respublikasının Prezidenti Emoməli Rəhmonun Azərbaycana səfəri iki ölkə arasında münasibətlərin inkişafında yeni mərhələ açıb və müxtəlif sahələr üzrə 9 sənədə imza atılıb. Ümumilikdə, ikitərəfli münasibətlərin müqavilə-hüquq bazasında 2007-ci ildə imzalanmış bütün sənədlər mühüm yer tutur. 2008-ci il fevralın 7-də isə Azərbaycan Prezidentinin sərəncamına əsasən, Azərbaycan Respublikası və Tacikistan Res-

publikası arasında ticarət-iqtisadi əməkdaşlıq məsələləri üzrə Birgə Hökumətlərə Komissiya yaradılıb. 2012-ci ilin iyul ayında ölkəmizə rəsmi səfər edən Tacikistan Prezidenti Emoməli Rəhmon ilə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev arasında növbəti görüş baş tutub. Görüşdə iki ölkə arasında münasibətlərin müxtəlif sahələr üzrə inkişafına şərait yaradıb.

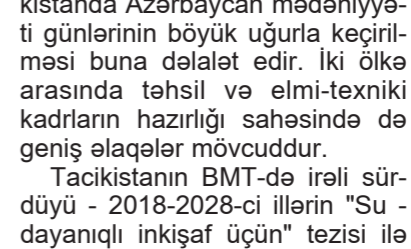
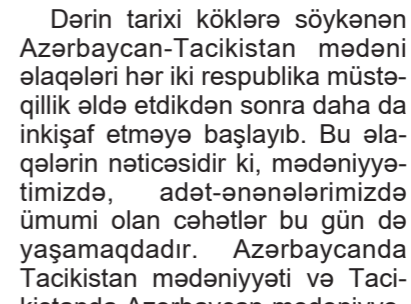
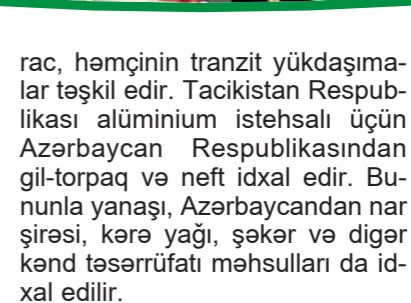
Azərbaycan və Tacikistan arasında iqtisadi əməkdaşlığın prioriti

publikası arasında ticarət-iqtisadi əməkdaşlıq məsələləri üzrə Birgə Hökumətlərə Komissiya yaradılıb.

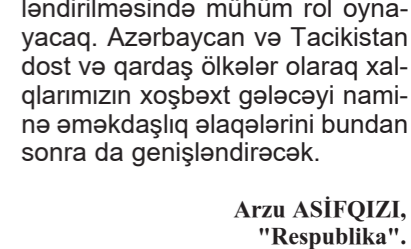
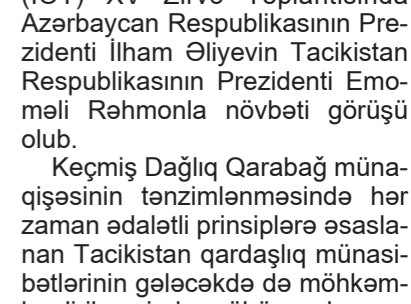
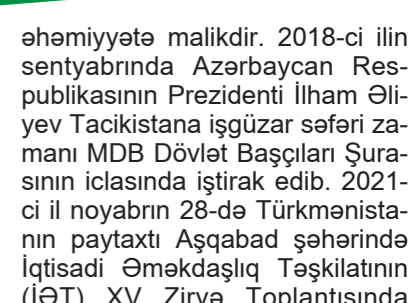
2012-ci ilin iyul ayında ölkəmizə rəsmi səfər edən Tacikistan Prezidenti Emoməli Rəhmon ilə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev arasında növbəti görüş baş tutub. Görüşdə iki ölkə arasında

tet istiqamətləri əlvan metallurgiya, aqrar sənaye kompleksi, energetika, yüngül sənaye, nəqliyyat və kommunikasiyalar, maliyyə sektorudur. Ölkələr su ehtiyatları sahəsində də əməkdaşlıq edirlər. Müasir dövrdə Azərbaycanla Tacikistan arasında ticarət-iqtisadi əlaqələrin əsasını idxal-ix-

bağlı təşəbbüsü Birgə Bəyanatda öz əksini tapıb. Hər iki ölkə strateji əhəmiyyətə malik bölgələrdə yerləşdiyi üçün Xəzər dənizi hövzəsi və Cənubi Qafqaz bölgələrinin aparıcı ölkəsi kimi, Azərbaycanla əməkdaşlıq etmək Mərkəzi Asiyanın açar ölkəsi olan Tacikistanın maraqlarına da uyğundur. Bu baxımdan, 2018-ci il avqustun 9-da Tacikistan Respublikasının Prezidenti Emoməli Rəhmonun Azərbaycan Respublikasına rəsmi səfəri zamanı bir çox sənəd imzalanıb ki, bu da ikitərəfli münasibətlərin şəxələndirilməsi üçün böyük

əhəmiyyətə malikdir. 2018-ci ilin sentyabrında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Tacikistana işgüzar səfəri zamanı MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasında iştirak edib. 2021-ci il noyabrın 28-də Türkmənistanın paytaxtı Aşqabad şəhərində İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT) XV Zirvə Toplantısında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Tacikistan Respublikasının Prezidenti Emoməli Rəhmonla növbəti görüşü olub.

Keçmiş Dağlıq Qarabağ münacişəsinin tənzimlənməsində hər zaman ədalətli prinsiplərə əsaslanan Tacikistan qaradaşlıq münasibətlərinin gələcəkdə də möhkəmləndirilməsində mühüm rol oynayacaq. Azərbaycan və Tacikistan dost və qaradaş ölkələr olaraq xalqlarımızın xoşbəxt gələcəyi naminə əməkdaşlıq əlaqələrini bundan sonra da genişləndirəcək.

Arzu ASİFQIZI,
"Respublika".